

A

בס"ד
Intro

מסכת ר"ה of דף יז learn בע"ה Today we will

Some of the topics we will learn about today include:

A discussion of the judgment that will take place at תחיית המתים.

Many aggadic teachings about the power of Teshuva, specifically their effectiveness in erasing evil decrees.

A

*A discussion of
the judgment that will take
place at תחיית המתים*

*Many aggadic teachings
about the power of Teshuva*

B

The 13 מדות של רחמים and their incredible power to be able to effect רחמים on the part of Heaven.

Some of the key topics and concepts that we will learn about include:

יום הדין הגדול

This Great Day of Judgment will take place at the time of תחיית המתים. The gemara mentions that even great Tzadikim such as Shmuel HaNavi were concerned about this יום הדין, which will take place in אחרית הימים.

B

*י"ג מדות של רחמים
and their incredible power
to be able to effect רחמים*

יום הדין הגדול

C

תשובה

If a person commits a sin, they must repent before HaShem to achieve complete atonement. This involves admitting the sin before HaShem, and resolving never to perform this sin again.

יג מדות של רחמים

The 13 attributes of Kindness of HaShem, as stated in Parshas כי חטא, were taught by HaShem to Moshe Rabenu after the תשא העגל. Our gemara teaches that HaShem gave tremendous power to the recitation of these יג מדות של רחמים, and states that one who entreats HaShem with the 13 attributes ריקם, לא ישוב, will not be turned away empty handed.

C

תשובה

יג מדות של רחמים

1 So let's review.....

Our gemara begins at the end of ב עמוד of the previous daf, with a discussion about the יום הדין which will take place לבוא at the time of תחיית המתים.

תניא ב"ש אומרים ג' כתות הן ליום הדין

At the time of the Great Day of Judgment, which will occur at תחיית המתים, there will be three groups of people אחת של צדיקים גמורין ואחת של רשעים גמורין ואחת של בינוניים

צדיקים גמורין נכתבין ונחתמין לאלתר לחיי עולם

Righteous people will be written and inscribed for eternal life

רשעים גמורין נכתבין ונחתמין לאלתר לגיהנם

Wicked people will be written and inscribed for eternal punishment

However...

בינוניים יורדין לגיהנם

ומצפצפין ועוליין

Whereas people who are - so to speak - hanging in the balance, go momentarily down to גיהנם and as soon as they begin to cry out to Hashem are taken out, as Rashi explains, צועקים ובוכים מותוך יסורים שעה אחת ועוליין

2 Bais Hillel holds that the בינוניים do not go down to גיהנם at all, but rather they benefit from Hashem's attribute of ורב חסד

Which means that HaShem is

מטה כלפי חסד

Hashem tips the scales for those who find favor in his eyes.

ועליהם אמר דוד - אהבתי כי ישמע ה' את קולי

ועליהם אמר דוד כל הפרשה כולה דלותי ולי יהושע

Dovid HaMelech composed this entire Perek of Tehillim concluding with the point that even though we are דלים, poor in our Torah observance, HaShem shows favor and kindness to us.

1 תניא ב"ש אומרים ג' כתות הן ליום הדין

ואחת של בינוניים	ואחת של רשעים	ואחת של צדיקים
יורדין	גמורין	גמורין
לגיהנם	נכתבין	נכתבין
ומצפצפין	ונחתמין	ונחתמין
ועוליין	לאלתר	לאלתר
לעולם	לגיהנם	לחיי עולם
צועקים ובוכים		
מותוך יסורים		
שעה אחת ועוליין		

2 ב"ה אומרים - ורב חסד - מטה כלפי חסד
The בינוניים do not go down to גיהנם at all

ורב חסד

מטה כלפי חסד

Hashem tips the scales for them in their favor

ועליהם אמר דוד

אהבתי כי ישמע ה' את קולי

ועליהם אמר דוד כל הפרשה כולה

דלותי ולי יהושע

HaShem shows favor and kindness to us

3 As Rava taught:

'מאי דכתיב אהבתי כי ישמע ה'

אמרה כנסת ישראל לפני הקב"ה רבש"ע אימתי אני אהובה לפניך בזמן שאתה שומע קול תחנוני

When am I beloved to You, HaShem, when you hear my cries

דלותי ולי יהושע אע"פ שדלה אני מן המצות לי נאה להושיע

Even though I am poor in good deeds, I am worthy to show favor to me.

אמרה כנסת ישראל	רבא	אמרה כנסת ישראל
אפני בקב"ה	מאי דכתיב	אפני בקב"ה
רבש"ע אימתי אני	אהבתי	רבש"ע אימתי אני
אהובה לפניך	כי ישמע ה'	אהובה לפניך
בזמן שאתה שומע	דלותי	בזמן שאתה שומע
קול תחנוני	ולי יהושע	קול תחנוני
	אע"פ שדלה אני	
	מן המצות	
	לי נאה להושיע	

- 4 However, the gemara goes on to say, that there are certain individuals who will suffer much worse punishments: פושעי ישראל בגופן ופושעי אומות העולם בגופן Those who are stooped in immorality, or those who show disdain for mitzvos, יורדין לגיהנם ונידונין בה י"ב חדש לאחר י"ב חדש גופן כלה ונשמות נשרפת ורוח מפזרת תחת כפות רגלי צדיקים will suffer in Gehinom for a period of twelve months, at which time their souls will be burned and the ashes will be scattered under the feet of Tzadikim.

However, even worse are the מינין מסורות והאפיקורסים שכפרו בתורה ושפירשו מדרכי צבור Those who c"v deny the Torah or who c"v deny תחיית המתים or those who mock תלמידי חכמים, ושחטאו והחטיאו את הרבים And those who have caused others to sin יורדין לגיהנם ונידונין בה לדורי דורות Descend to the depths of gehinom for eternity

- 5 The gemara had mentioned that Bais Hillel taught that HaShem is מטה כלפי חסד.

The gemara asks
How does this work?
The gemara brings several opinions

רבי אליעזר אומר כובשו
HaShem tilts the scale on the side of Mitzvos, as hinted to in the Pasuk:
ישוב ירחמנו יכבוש עונותינו

נושא ר' יוסי בר חנינא,
HaShem lifts up the side of עבירות in order to tip the scales in the side of the person, as stated in the Pasuk
נושא עון ועובר על פשע

מבעיר ראשון ראשון - teach דבי רבי ישמעאל
HaShem erases one sin at a time, until the scales are tipped in favor of the person.

Rava clarifies, however, that
ועון עצמו אינו נמחק
the sin itself is not completely erased
דאי איכא רובא עונות מחשיב בהדיהו

As if the person's sins outweigh their merits, then this sin is added back to the person's scale of bad deeds.

- 6 Rava teaches further on this pasuk - that כל המעביר על מדותיו מעבירין לו על כל פשעיו Someone who is forgiving to those who wrong him, Heaven responds in kind and forgives him for all of his sins שנאמר נושא עון ועובר על פשע למי נושא עון שיעובר על פשע That HaShem overlooks someone's sins if that person acts in the same manner to others.

- 4 However, there are those who will suffer much...

מינין מסורות והאפיקורסים שכפרו בתורה ושכפרו בתחיית המתים ושפירשו מדרכי צבור ושחטאו והחטיאו את הרבים יורדין לגיהנם ונידונין בה לדורי דורות	פושעי ישראל בגופן ופושעי אומות העולם בגופן יורדין לגיהנם ונידונין בה י"ב חדש לאחר י"ב חדש וכו.
--	--

- 5 ב"ה אומרים - ורב חסד - מטה כלפי חסד
היכי עביר ?

רבי רבי ישמעאל מבעיר ראשון ראשון HaShem erases one sin at a time until the scales are tipped in his favor	ר' יוסי בר חנינא נושא HaShem lifts up the side of עבירות נִשָּׂא עֵוֹן וְעוֹבֵר עַל פֶּשַׁע	רבי אליעזר כובשו HaShem pushes down the scale on the side of Mitzvos יֵשׁוּב יִרְחַמְנוּ יִכְבֹּשׁ עֲוֹנוֹתֵינוּ
--	--	---

וכא
ועון עצמו אינו נמחק
דאי איכא רובא עונות מחשיב בהדיהו

- 6 כל המעביר על מדותיו מעבירין לו על כל פשעיו

וכא
כל המעביר על מדותיו
מעבירין לו על כל פשעיו
נִשָּׂא עֵוֹן וְעוֹבֵר עַל פֶּשַׁע
אֵלֵינוּ נוֹשֵׂא עוֹן - אֵלֵינוּ שֶׁעוֹבֵר עַל פֶּשַׁע

- 7 The gemara cites a related story:
 רב הונא בריה דרב יהושע חלש
 Rav Huna became ill. Rav Papa went to visit him. It seemed to him that Rav Papa was very ill and instructed the family to prepare shrouds. But then Rav Huna recovered.
 He recounted to his family, that he already saw his judgment in Heaven, meaning his soul had already begun to leave his body, - ואמר להו הקב"ה הואיל ולא מוקים במיליה לא תקומו בהדיה HaShem announced that since Rav Huna was always quick to forgive anyone who slighted his honor, he should be granted extra years of life - and he had a full recovery.

- 7 רב הונא בריה דרב יהושע חלש
 To Rav Papa it seemed that Rav Huna was very ill and instructed the family to prepare shrouds
 But then Rav Huna recovered.
 He recounted what he saw...
 הואיל ולא מוקים במיליה
 לא תקומו בהדיה

- 8 Next - רבי הונא רמי
 Rav Huna posed a contradiction
 The beginning of the pasuk states צדיק ה' בכל דרכיו while the end of the pasuk states וחסיד בכל מעשיו
 He answers that HaShem originally wanted to run the world with משפט - strict מידת הדין, however he saw that the world could not exist that way, and so He switched to running the world with צדקה and חסד acts towards Bnai Yisrael - משורת הדין

- 8 רב הונא רמי
 צדיק ה' בכל דרכיו
 וחסיד בכל מעשיו
 But switched when He saw that the world could not exist that way
 Originally, HaShem wanted to run the world with משפט
 אפנים משורת הדין
 מידת הדין

- 9 The gemara then presents a famous teaching from Reb Yochanon...
 א"ר יוחנן אלמלא מקרא כתוב אי אפשר לאומרו
 Rav Yochanan teaches further that would the Torah not have stated this, we would not be able to verbalize it,
 מלמד שנתעטף הקב"ה כשליח צבור והראה לו למשה סדר תפלה
 HaShem כביכול, so to speak, wrapped Himself in a Talis and taught Moshe Rabenu the סדר of the רחמים of the תפלה, and added
 אמר לו כל זמן שישראל חוטאין יעשו לפני כסדר הזה
 Bnai Yisrael should pray before Me using this formula
 ואני מוחל להם
 And I will forgive them.

- 9 א"ר יוחנן
 אלמלא מקרא כתוב אי אפשר לאומרו
 מלמד שנתעטף הקב"ה כשליח צבור והראה לו למשה סדר תפלה
 י"ג מדות של רחמים
 אמר לו כל זמן שישראל חוטאין יעשו לפני כסדר הזה
 ואני מוחל להם
 השם השם אל רחום ורחמן
 Why the double לשון רחום?
 ואני פוא
 אחר שיחטא האדם
 ויחלף תשובה
 אני פוא
 קודם שיחטא האדם
 פוא

ה' ה' begin with י"ג מדות של רחמים
 Why the double לשון רחום ?

אני הוא קודם שיחטא האדם ואני הוא לאחר שיחטא האדם ויעשה תשובה
 I am HaShem before a person sins, and even after a person sins - if a person repents and rectifies his ways

- 10 Rav Yehuda teaches further regarding the מדות של רחמים that ברית כרותה ל"ג מדות שאינן חוזרות ריקם שנאמר הנה אנכי כורת ברית Hashem has actually taken an oath, as it were, that the 13 מדות של רחמים will always be effective in arousing the Mercy of HaShem, whenever the Bnai Yisrael entreat HaShem with these words.

10

רבי יוחנן

ברית כרותה ל"ג מדות - שאינן חוזרות ריקם

הנה אנכי כורת ברית

Hashem has actually taken an oath
that the 13 מדות של רחמים
will always be effective

- 11 Rav Yochanan teaches about תשובה that גדולה תשובה שמקרעת גזר דינו של אדם Teshuva, repentance is so great, that it can tear up an evil decree that has already been issued against a person.

11

רבי יוחנן

גדולה תשובה שמקרעת גזר דינו של אדם

- 12 The gemara questions the concept of Teshuva erasing sins from a Braisa
השב בינתיים מוחלין לו לא שב בינתיים אפילו הביא כל אילי נביות שבעולם אין מוחלין לו
That if a person did not mend his ways and do Teshuva between Rosh HaShana and Yom Kippur, repentance later on can no longer help him erase evil decrees.
The gemara answers
לא קשיא הא ביחיד הא בצבור
Repentance can erase an evil decree - but only for a ציבור, for a community and not for an individual.

12

בין

Between Rosh HaShana and Yom Kippur

השב בינתיים מוחלין לו לא שב בינתיים אפילו הביא כל אילי נביות שבעולם אין מוחלין לו

לא קשיא

הא ביחיד - הא בצבור

תשובה does help

תשובה does not help anymore

- 13 The gemara questions this:
עֵינֵי ה' אֵלֶיךָ בָּה...
עֵתִים לטובה עֵתִים לרעה עֵתִים לטובה - כיצד
If Bnai Yisrael were not righteous on Rosh HaShana and received a decree of little rain, and then repented, the Braisa states, that rain cannot be added, as a decree was already issued. However Hashem sends the allotted quantity of rain specifically when it will be most beneficial. And so it seems from this braissa that even for a ציבור a גזירה will not be changed ?

The gemara answers:

שאני התם דאפשר בהכי

This case is different, since there is a solution without having to rescind the גזירה - by sending rain at the most beneficial times.

13 **ברייטא**

עֵינֵי ה' אֵלֶיךָ בָּה...
עֵתִים לטובה עֵתִים לרעה
עֵתִים לטובה כיצד...
Hashem sends the allotted quantity of rain specifically when it will be most beneficial

...it seems from this braissa that even for a ציבור a גזירה will not be changed ?

שאני התם דאפשר בהכי
Since there is a solution without having to rescind the גזירה

- 14 The gemara continues
שאלה בלוריא הגיורת את רבן גמליאל
כתיב בתורתכם אשר לא ישא פנים וכתוב ישא ה' פניו אליך
Which seems to be a contradiction as one pasuk says that HaShem will not show favoritism and one pasuk says that he will show favoritism.

14 **שאלה בלוריא הגיורת את רבן גמליאל**

כתיב בתורתכם אשר לא ישא פנים
וכתוב ישא ה' פניו אליך
He will not show favoritism
He will show favoritism

- 15 Rebbe Yosse HaKohen answered her
כאן בעבירות שבין אדם למקום כאן בעבירות שבין אדם לחבירו
HaShem will show favoritism regarding sins between fellow man, if a person repents properly, whereas sins between fellow man, HaShem will not forgive and show favor until the person has gained forgiveness from his friend who he wronged.

Rebbe Akiva answered

כאן קודם גזר דין כאן לאחר גזר דין

After a גזירה is already issued, then HaShem no longer can show favor to a person and try to help a situation, which seems to show that after a גזירה one cannot change the decree ?

The gemara answers

הכא נמי ביחיד

This too is referring to an individual decree, however a גזירה issued against a ציבור, or against all of Klal Yisrael, c"v, can be repealed with proper Tefilla and Teshuva.

15

רבן יוסי נכבד
כאן בעבירות שבין אדם לחבירו
כאן בעבירות שבין אדם למקום
רבן אקיבא
כאן קודם גזר דין
כאן לאחר גזר דין
ביחיד
However
ציבור
can be repealed with proper Tefilla and Teshuva